

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH Assen

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

Datum **1 JUL 2019**
Betreft Instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Oostrum

Ons kenmerk

DGKE-WO / 19110756

Uw kenmerk

1. Aanvraag

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM), heeft op 5 september 2018 een verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Oostrum ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister).

De reden voor de actualisatie van het winningsplan voor Oostrum is dat de verwachte productievolumes hoger zijn dan in het vigerende winningsplan Kollum is aangegeven voor dit gasveld. De gevraagde wijziging ziet tevens op het aanpassen van de verwachte duur van de gasproductie uit het gasveld Oostrum naar 2034. De gevraagde aanpassing geeft meer tijd en staat een hoger productievolume toe dan waarmee reeds is ingestemd in het instemmingsbesluit van 9 augustus 2013 door de minister van Economische Zaken (kenmerk: DGTEM-EM / 13129956). De wijze van winning en overige onderdelen van het winningsplan blijven ongewijzigd. De minister is op grond van artikel 34, derde lid Mijnbouwwet (hierna: Mbw) bevoegd te beslissen op deze aanvraag.

Sinds 2002 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Oostrum. Het gasveld Oostrum is gelegen in de winningsvergunning Noord-Friesland in de provincie Fryslân, in de gemeenten Kollumerland en Dongeradeel. Oostrum was eerder onderdeel van het winningsplan "Kollum", een gecombineerd winningsplan voor de gasvelden Engwierum, Kollum, Kollum-Noord en Oostrum. Het gasveld Oostrum wordt geproduceerd uit putten vanaf de Engwierum-1 locatie. Het gewonnen gas wordt vanaf de Engwierum-1 locatie via bestaande infrastructuur naar het landelijke Gasunie netwerk getransporteerd.

2. Beleid gaswinning in Nederland

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over gaswinning uit de kleine velden en de energietransitie, legt het kabinet de prioriteit bij een zo snel mogelijke overgang naar duurzame energie. Zolang het nodig is wil het kabinet aardgas uit de kleine velden winnen, waar en voor zover dit veilig kan. Hoewel in de gebouwde omgeving stevig ingezet wordt op het geleidelijk afbouwen van het gebruik van aardgas, speelt aardgas de komende decennia nog een essentiële rol in de Nederlandse energievoorziening. Op dit moment is de Nederlandse energievoorziening nog voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool) en aardgas voorziet in ruwweg 40% van onze primaire energiebehoefte. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en

Bijlage(n)

dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie, blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen is het wenselijk dit uit de Nederlandse bodem te winnen. Nederland is dan minder afhankelijk van gasimport en de schonere winning in Nederland beperkt ook de met de winning samenhangende mondiale uitstoot van CO₂. DGKE-WO / 19110756

3. Juridisch kader

3.1. Mijnbouwregelgeving

De wijziging van het instemmingsbesluit dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34 en 36 van de Mbw vormen het juridisch kader waaraan een verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt getoetst. Uit artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw volgt dat afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna Awb) niet van toepassing is op de voorbereiding van een besluit omtrent wijziging van een instemmingsbesluit van ondergeschikte aard, die niet leidt tot een andere beoordeling van de

- de effecten van de wijze van winning,
- de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en
- de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

Ter beoordeling of de minister kan instemmen met wijziging van het instemmingsbesluit, toetst hij de wijziging aan artikel 36, tweede lid van de Mbw. De minister kan zijn instemming geheel of gedeeltelijk weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden, indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

- de veiligheid van omwonenden;
- het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte of andere natuurlijke rijkdommen;
- de nadelige gevolgen voor het milieu;
- de nadelige gevolgen voor de natuur.

3.2. Voorbereidingsprocedure wijziging instemmingsbesluit Oostrum

De NAM heeft op 5 september 2018 een verzoek tot instemming met actualisatie van het winningsplan Oostrum ingediend. De NAM geeft aan dat het gasveld Oostrum langer en meer produceert dan in het vigerend winningsplan in 2013 was voorspeld. De actualisatie betreft het aanpassen van de verwachte productieduur en productievolume uit het gasveld Oostrum. NAM verzoekt deze aan te passen naar 2034 voor wat betreft de duur en een totale eindproductie van 1971 miljoen Nm³ (Normaal kubieke meter). Dit verzoek om actualisatie van het instemmingsbesluit Oostrum is nodig om uit het gasveld Oostrum de totale hogere volumes te kunnen produceren.

De minister is van oordeel dat de verzochte verlenging van de productieperiode en verhoging van het uiteindelijke productievolume een wijziging van ondergeschikte aard is, omdat deze wijzigingen niet leiden tot een andere beoordeling van de effecten en risico's, die hierboven zijn genoemd. Gelet op artikel 34, vierde lid, onderdeel b, Mbw, wordt de voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 Awb daarom niet gevolgd. Er is advies gevraagd aan SodM (artikel 127, eerste lid,

onderdeel a, Mbw), de Tcbb (artikel 35, tweede lid, Mbw en artikel 114, tweede lid onderdeel a, Mbw) en aan de betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, Mbw).

DGKE-WO / 19110756

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit kunnen bezwaar maken tegen dit besluit. Meer informatie hierover staat onderaan dit besluit.

4. Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

Over het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Oostrum hebben de volgende adviseurs, op verzoek van de minister, advies uitgebracht:

- SodM heeft bij brief van 23 november 2018 (kenmerk SodM: 18268455) advies uitgebracht. Voor de beoordeling van het winningsplan Oostrum heeft SodM advies gevraagd aan TNO-AGE (hierna: TNO) voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de SRA. Bij brief van 13 november 2018 (kenmerk: AGE 18-10.088) heeft TNO advies uitgebracht;
- Tcbb heeft bij brief van 3 januari 2019 (kenmerk: TCBB/19009986) advies uitgebracht;
- Het college van gedeputeerde staten van de provincie Fryslân heeft op 30 januari 2019 (kenmerk: 01630347) advies uitgebracht;
- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân heeft op 28 januari 2019 advies uitgebracht (kenmerk: Z209568-569-2018);
- Het bestuur van het Wetterskip Fryslân heeft op 16 januari 2019 advies uitgebracht (kenmerk: WFN1815942);
- De Mijnraad heeft op datum 25 maart 2019 (kenmerk: MIJR/ 19077700) advies uitgebracht.

Het gasveld ligt in de per 1 januari 2019 opgerichte fusiegemeente Noardeast-Fryslân, voorheen de gemeenten Dongeradeel, Kollumerland en Nieuwkruisland en Ferwerderadiel.

5. Beoordeling van de effecten

Hieronder wordt per onderwerp op hoofdlijnen beschreven wat de NAM hierover in de aanvraag heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling, waarbij op basis van een integrale afweging beargumenteerd wordt of het advies of de aanbeveling wordt overgenomen.

5.1 De effecten van de wijze van winning

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Met het vigerende winningsplan Kollum is op 9 augustus 2013 ingestemd. Met dat instemmingsbesluit is ingestemd met een verwachte productieduur van het gasveld tot 2026 en een verwacht productie volume van 1948 miljoen Nm³. De NAM geeft aan dat het gasveld Oostrum langer en meer produceert dan in het vigerend winningsplan in 2013 was voorspeld. Om het hogere productievolume te kunnen produceren, verzoekt de NAM om de verwachte productieduur en productievolume uit het gasveld Oostrum aan te passen naar 2034 en een totale eindproductie van 1971 miljoen Nm³ (Normaal kubieke meter). De NAM verwacht een totale eindproductie uit het gasveld Oostrum van 1636 miljoen Nm³ (Normaal kubieke meter) in het midden scenario. Voor het hoge scenario betreft dit 1971 miljoen Nm³ (Normaal kubieke meter). Het winningspercentage in het midden

scenario is 64%, in het hoge scenario is het winningspercentage 77%. Het winningspercentage is gedefinieerd als het percentage van het oorspronkelijke aanwezige gas dat geproduceerd wordt.

Advies SodM

NAM verwacht vanaf 2018 uit het gasveld Oostrum nog maximaal 506 miljoen Nm³ te produceren, uiterlijk tot en met het jaar 2034. Het verwachte winningspercentage zal tussen de 60% en 77% zijn. TNO-AGE concludeert dat de voorgestelde productiescenario's in overeenstemming zijn met de principes van planmatig beheer. Op basis van deze informatie is SodM van mening dat de voorgestelde winning, naar de huidige kennis en technieken, planmatig en efficiënt uitgevoerd zal worden. SodM adviseert om een maximum productievolume van 506 miljoen Nm³, te winnen vanaf 2018 tot uiterlijk 2034, vast te leggen in het instemmingsbesluit.

Beoordeling wijze van winning

De vraag moet beantwoord worden of de effecten van de wijze van winning en de daarmee verband houdende activiteiten thans leiden tot een andere beoordeling dan bij het instemmingsbesluit uit 2013. De gevraagde verlenging en ophoging van het productievolume geven meer tijd om gas te produceren. De NAM heeft aangegeven dat de wijze van winning voor alle andere gegevens conform het vigerende winningsplan blijft. Nu de wijze van winning gelijk blijft zijn er ook geen andere effecten van de wijze van winning te verwachten dan in het vigerende instemmingsbesluit zijn beoordeeld.

Tevens heeft de minister gekeken of de winning thans wordt aangemerkt als planmatig. Bij planmatig gebruik en beheer dient er sprake te zijn van een efficiënte winning van de delfstof, waarbij de wijze waarop, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen delfstof van belang is. De beoordeling draait vooral om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het gasveld. Daarnaast dient een andere gebruiksvorm van de ondergrond door de gaswinning niet ongewenst onmogelijk gemaakt te worden.

Het gasveld Oostrum betreft een bestaand winningsgebied. Tevens zijn er geen andere gebruiksvormen van de ondergrond voorzien die door de gaswinning ongewenst onmogelijk zouden worden gemaakt. Gelet hierop is de minister van oordeel dat met het aanpassen van de productieduur en productievolume het winningspercentage van het hoge productiescenario, zoals beschreven in het geactualiseerd winningsplan Oostrum, gehaald kan worden, wat aangemerkt wordt als planmatig gebruik en beheer van de ondergrond.

Ten aanzien van de maximale toegestane productie voor het gasveld Oostrum merkt de minister het volgende op. Voor de vaststelling van het maximale productievolume bestaan verschillende methodieken. De minister heeft in een brief aan de Tweede Kamer over gaswinning onder de gewijzigde Mijnbouwwet van 9 mei 2018 aangegeven hoe de randvoorwaarden in zijn instemmingsbesluiten op de winningsplannen zodanig geformuleerd zullen worden dat het zowel voor de mijnbouwmaatschappijen als de omgeving helder is wat ten aanzien van het productievolume wel of niet is toegestaan op basis van het instemmingsbesluit.

Aan het begin van een winning is het niet exact voorspelbaar hoeveel gas er uit een gasreservoir gewonnen kan worden. Daarom werd er in winningsplannen die voor 2017 zijn ingediend door de mijnbouwmaatschappijen bij het opstellen van een winningsplan in het algemeen een onzekerheidsmarge van 20% gehanteerd op de productievoorspellingen. Deze marge bepaalt daarmee de maximaal verwachte productie (High Case) en de minimaal verwachte productie (Low Case). De minister heeft destijds ingestemd met de winningsplannen, dus inclusief de onzekerheidsmarge van 20% over het oorspronkelijke voorspelde productievolume.

In de actualisatie van het winningsplan Oostrum zijn drie te verwachte productieprofielen gegeven (laag, midden, hoog) om de onzekerheid in tijd en volume aan te geven. De in het vorige winningsplan gehanteerde onzekerheidsmarge is op de actualisatie niet van toepassing. Het hoge scenario gaat er vanuit dat vanaf 2018 uit het gasveld Oostrum nog maximaal 506 miljoen Nm³ te produceren, uiterlijk tot en met het jaar 2034. De verhoging van het productievolume ten opzichte van het vigerende winningsplan zorgt niet voor een andere drukdaling dan in het vigerende winningsplan is beoordeeld en waarmee is ingestemd.

In het kader van planmatig beheer vindt de minister het van belang dat van het technisch winbare gas in een gasveld, mits veilig, een zo hoog mogelijk percentage ook daadwerkelijk wordt gewonnen. De productie van gas kan, langzamer of sneller gaan dan oorspronkelijk aangenomen en verwacht. De aanpassing van de verwachte productieduur en het verwachte productievolume voorkomt dat winbaar gas achterblijft. De minister acht dit in overeenstemming met een planmatig gebruik en beheer van delfstoffen.

Conclusie wijze van winning

De minister stelt vast dat door de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit de wijze van winning en daarmee ook de beoordeling van de effecten van de wijze van winning niet verandert. Door ophoging van het productievolume veranderen de effecten van de wijze van winning niet ten opzichte van, dan waarmee eerder is ingestemd. Daarbij is de gevraagde wijziging in overeenstemming met de principes van planmatig gebruik en beheer van de ondergrond. Er zijn geen andere gebruiksvormen van de ondergrond voorzien, zodat de aanpassing van de verwachte productieduur en het verwachte productievolume een andere gebruiksvorm van de ondergrond niet ongewenst onmogelijk maakt.

5.2 De effecten van bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade

Bodemdaling

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

In onderdeel 7.3, pagina 29, van het verzoek tot wijziging, beschrijft de NAM de te verwachten bodemdaling veroorzaakt door gaswinning uit het gasveld Oostrum. De geactualiseerde bodemdalingsvoorspellingen laten zien dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de winning uit het gasveld Oostrum minder dan 2 cm is tot het eind van de productie. De totale uiteindelijke verwachte bodemdaling blijft onder de 6 cm. Dit verschilt niet van de voorspellingen van minder dan 8 cm in het winningsplan van 2013. Het voortzetten van gasproductie binnen het gevraagde productievolume zal geen extra bodemdaling introduceren. De gemeten bodemdaling komt goed overeen met de voorspelling. De totale gemeten bodemdaling rond het gasveld Oostrum

vanaf 1993 ligt tussen de 2 en 4 cm, inclusief autonome bodemdaling. De meest recente bodemdalingsmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2013. Bij de bodemdalingsprognose zijn de effecten van naburige gasvelden meegenomen.

Advies SodM

SodM heeft de laatst gemeten bodemdaling uit 2013 geverifieerd en vergeleken met de modelvoorspelling in het vigerend winningsplan. De metingen vallen binnen de voorspelde bodemdaling en de daarin verrekende onzekerheidsmarge. De bodemdalingsprognose is door TNO geverifieerd. TNO kan zich vinden in de onderbouwing. Op basis van deze evaluatie stelt SodM vast dat de totale toekomstige gecombineerde bodemdaling tot 2034 als gevolg van de gaswinning uit het gasveld Oostrum en de omliggende gasvelden minder dan 6 cm zal zijn. SodM adviseert om deze maximum bodemdaling vast te leggen in het instemmingsbesluit.

Advies Tcbb

De Tcbb kan zich op basis van de haar ter beschikking staande gegevens vinden in de beoordeling door de NAM en SodM van de te verwachten bodemdaling vanwege de toekomstige winning uit het gasveld Oostrum. Bij een nog te verwachten totale bodemdaling van minder dan 6 cm is ook naar het oordeel van de Tcbb redelijkerwijs geen schade aan gebouwen in of nabij het winningsgebied te verwachten. Gelet op de aard en omvang van de beoogde winning is daarbij naar het oordeel van de Tcbb in het winningsplan voorzien in een adequate monitoring van bodemdaling. De Tcbb ziet dan ook geen aanleiding om aanvullende maatregelen te adviseren.

Advies Gemeente Westerkwartier

De in 2013 gemeten bodemdaling bedraagt ongeveer 4 cm. De uiteindelijke totale gecombineerde bodemdaling wordt geschat op minder dan 6 cm in het diepste punt van de bodemdalingsschouw. Dit betreft een toename van daling die op zich nauwelijks meetbaar is. Het Staatstoezicht op de Mijnen acht dit aannemelijk en ziet geen aanleiding om aanvullende voorwaarden te adviseren. De gemeente Westerkwartier geeft aan dat uit zijn globale analyse van het watersysteem in relatie tot de voorgenomen winning op zich, vanuit een oogpunt van waterbeheer geen overwegende bezwaren tegen de gevraagde wijziging naar voren komen.

Beoordeling bodemdaling

De minister stelt vast dat de bodemdaling conform de voorspelling in het vigerende winningsplan verloopt en de daarin aangegeven maximale bodemdaling ook bij het geactualiseerde winningsplan niet zal overschrijden. Bij de productie van gas neemt de druk in het gasveld af. De mate waarin deze druk afneemt per volume-eenheid hangt af van de gassamenstelling. De drukdaling is de belangrijkste parameter in de berekening van de bodemdaling en het seismisch risico. De drukdaling verandert niet ten opzichte van het vigerende winningsplan door de ophoging van het productievolume. De minister merkt op dat er een aantal monitoringsverplichtingen gelden. Allereerst is in artikel 30 van het Mbb opgenomen dat de uitvoerder metingen verricht naar bodembeweging ten gevolge van het winnen van delfstoffen. De metingen dienen te worden uitgevoerd volgens een meetplan. Het meetplan omvat de duur van de gaswinning en de daarop volgende 30 jaar (artikel 41, eerste lid, van de Mbw), waarbij de NAM gedurende de gaswinning en de daaropvolgende 5 jaar het meetplan jaarlijks dient te

actualiseren. De bodemdaling voor de gasveld Oostrum wordt gemeten volgens het meetplan voor Noord-Nederland. Het meetplan wordt jaarlijks aan SodM gestuurd en besproken. Het meetplan Noord-Nederland is gepubliceerd op www.nlog.nl (via het tabblad Mijnbouw effecten/Bodemdaling/Geodetische meetregisters en GPS metingen). Naar aanleiding van het advies van SodM zal in het instemmingsbesluit een maximum van 6 cm vastgelegd worden voor wat betreft de bodemdaling. Mocht de periodiek gemeten bodemdaling door gaswinning significant afwijken van de huidige voorspelling dan zal de NAM bij overschrijding van de verwachte bodemdaling de winning niet mogen voortzetten op basis van dit winningsplan.

Bodemtrilling

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Voor het bepalen van de kans op geïnduceerde bevingen als gevolg van het winnen van gas uit het gasveld Oostrum heeft de NAM een risicoanalyse uitgevoerd conform de Seismische Risicoanalyse (hierna: SRA), Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning – tijdelijke leidraad. Voor het gasveld Oostrum komt de eerste berekeningsstap van de leidraad uit op een kans op beven van 19%. In stap twee van de SRA is berekend wat de maximale beving (M_{max}) is die dit veld theoretisch zou kunnen generen. Deze berekening komt uit op een $M_{max}=2,4$ (breukgeometrie), respectievelijk $M_{max}=3,1$ (energiebalans). Het gasveld Oostrum bevindt zich in de laagste categorie, categorie I van de risicomatrix. Dit komt mede door de bovengrondse factoren, de M_{max} en de 19% kans op beven.

Advies SodM

TNO heeft gecontroleerd of de NAM de seismische risico analyse (SRA) conform de leidraad heeft uitgevoerd. TNO heeft de verschillende stappen van de risicoanalyse nagerekend en classificeert net als de NAM het gasveld Oostrum in seismische risicocategorie I.

Advies Tcbb

De Tcbb kan zich op basis van de haar ter beschikking staande gegevens vinden in de beoordeling van het seismisch risico door SodM en TNO. Plaatsing in de laagste risicocategorie (categorie I) houdt in dat de kans op geïnduceerde bevingen en de schade als gevolg daarvan beperkt is. Mocht er toch een geïnduceerde aardbeving optreden dan is de schade die daardoor eventueel ontstaat voor het merendeel van cosmetische aard met een kleine kans op lichte constructieve schade.

Beoordeling bodemtrilling

Gasvelden kunnen in het kader van de SRA geclassificeerd worden in drie risicocategorieën: categorie I, categorie II en categorie III. Hierbij is het risico op schade door een beving in risicocategorie I kleiner dan in risicocategorie II en in risicocategorie II weer kleiner dan in risicocategorie III.

De risicocategorie wordt bepaald door de combinatie van scores op zowel ondergrondse (M_{max} en kans op optreden) en bovengrondse factoren (mogelijk effect van een beving) die de hoogte van het risico (kans x effect) kunnen beïnvloeden. Om die reden is er geen algemene duiding per risicocategorie te geven. Een veld kan bijvoorbeeld in categorie II uitkomen doordat of de kans op sterkere groundbeweging groter is, of omdat er veel kwetsbare gebouwen of industrie in de omgeving is, of door een combinatie van gemiddelde ondergrondse en bovengrondse factoren.

De minister stelt vast dat het seismisch risico voor het gasveld Oostrum tot de laagste risicocategorie I behoort en de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van bodembewegingen in relatie tot het vigerende instemmingsbesluit waar eveneens is geoordeeld dat het gasveld Oostrum een kans op beven heeft van 19% en waarin werd uitgegaan van een theoretisch M_{max} van 3,9.

Natuur en Milieu

Verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit

In het winningsplan van 2013 verwacht de NAM een bodemdaling van minder dan 8 cm. De geactualiseerde bodemdalingsvoorspellingen in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit laten zien dat de te verwachten bodemdaling als gevolg van de winning uit het gasveld in lijn is met de oorspronkelijke voorspellingen. In het geactualiseerde winningsplan wordt een totale bodemdaling van minder dan 6 cm verwacht.

Advies SodM

Met de beoordeling van de nadelige gevolgen voor het milieu is gekeken naar de mee geproduceerde stoffen, het afblazen of affakkelen van koolwaterstoffen en het gebruik van hulpstoffen. De integriteit van de putten wordt goed bewaakt. NAM heeft een degelijk "Well integrity management system" (WIMS). Op basis van deze informatie vindt SodM het aannemelijk dat het risico op nadelige gevolgen voor het milieu beperkt is en ziet daarom geen aanleiding om aanvullende voorwaarden op dit punt te adviseren.

Advies Wetterskip Fryslân

Uit de globale analyse van het waterschap blijkt dat het watersysteem in relatie tot de voorgenomen winning op zich, vanuit een oogpunt van waterbeheer geen overwegende bezwaren tegen de gevraagde wijziging bevat.

Beoordeling Natuur en Milieu

Een effect van bodemdaling kan zijn dat het grondwaterpeil in relatieve zin wordt beïnvloed, dat wil zeggen dat het water hoger kan komen te staan ten opzichte van het maaiveld. Dit zou kunnen leiden tot vernatting en daarmee tot (nadelige of voordelige) gevolgen voor natuur en milieu. Het waterschap kan zo nodig deze gevolgen tegengaan door het waterpeil aan te passen.

Gezien de geringe bodemdaling van minder dan 6 cm in het diepste deel van de bodemdalingsschot die wordt verwacht als gevolg van de gaswinning, worden er geen significante effecten op de waterhuishouding als gevolg van de bodemdaling door gaswinning verwacht. Verder ligt het gasveld niet binnen het invloedgebied van een Natura 2000-gebied of overige milieubeschermingsgebieden, zoals grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden. Ook in dat opzicht verwacht de minister geen nadelige effecten op natuur en milieu door gaswinning uit het gasveld Oostrum.

De minister constateert dat de wijziging van de verwachte duur van de gaswinning en het verwachte productievolume uit het gasveld Oostrum, niet leidt tot een grotere bodemdaling of een grotere kans op bodemtrilling, dan in het winningsplan uit 2012 is opgenomen en waarmee is ingestemd. De bodemdaling is gering en blijft binnen de marges die in 2012 zijn toegestaan. De effecten op natuur en milieu worden door de voortzetting van de gaswinning uit het gasveld

Oostrum niet anders of groter dan de effecten die in het winningsplan uit 2012 in beeld zijn gebracht en waarmee de minister heeft ingestemd.

DGKE-WO / 19110756

Voorts wijst de minister erop dat de milieuaspecten die SodM aanhaalt in zijn advies, en zien op de bovengrondse effecten, geen rol spelen bij de beoordeling van het winningsplan. Deze punten worden beoordeeld in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Conclusie bodembeweging

De minister stelt vast dat de door de NAM verzochte aanpassing van de verwachte productieduur en productievolume voor het gasveld Oostrum, niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning dan bij de beoordeling van het winningsplan uit 2013 is gebeurd.

5.3 Risico's voor de veiligheid en schade

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Het verzoek tot wijziging bevat een SRA. De beoordeling van de gevolgen van aardbevingen is met de SRA methodiek niet langer beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar is uitgebreid naar het daadwerkelijke seismische risico (effecten voor omwonenden). Omdat in dit geval de Mmax (maximale theoretische beving) hoger is dan 2,5, is met een risico-matrix de kans op aardbevingen met significante schade bepaald. De analyse geeft aan dat de risico's voor bevolkingsdichtheid, industriële inrichtingen, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en dijken voor het gasveld Oostrum door voortzetting van productie, in de laagste risicogroep valt (categorie I). Om die reden is de NAM van mening dat er geen additionele maatregelen nodig zijn.

Advies SodM

SodM heeft de risico's geverifieerd die door de NAM voor het gasveld Oostrum zijn benoemd. SodM is van mening dat de analyse correct is uitgevoerd en dat het gasveld zich in categorie I van de risicomatrix bevindt. Op basis van deze evaluatie vindt SodM het aannemelijk dat het risico op bevingen en aanverwante schade beperkt is. Monitoring van seismische activiteit via het reguliere monitoring netwerk van het KNMI is hierbij voldoende.

Advies Tcbb

De Tcbb acht het bestaande seismische netwerk van het KNMI, met magnitude M=1,5 als detectiegrens, voldoende voor monitoring van seismische activiteit in de omgeving van het gasveld Oostrum.

Advies gemeente Noardeast Fryslân

De gemeente is van mening dat de omkering van bewijslast van toepassing verklaard zou moeten worden. Zeker in geval wanneer de minister de motivering van de winningsvergunning vanuit nut en noodzaak mogelijk wil gaan maken. Er zal hierbij geen sprake mogen zijn van rechtsongelijkheid met winningsgebieden elders in het noorden over het van toepassing verklaren van omgekeerde bewijslast.

Beoordeling risico's voor de veiligheid en schade

De minister heeft de risico's voor de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, en de risico's voor het milieu en de natuur beoordeeld.

De risicocategorie wordt bepaald door de combinatie van scores op zowel ondergrondse en bovengrondse factoren die de hoogte van het risico (kans x effect) kunnen beïnvloeden.

De SRA zoals opgenomen in het verzoek tot wijziging van het instemmingbesluit beziet de eventuele risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan. Invloedfactoren die onderdeel zijn van SRA betreffen bevolkingsdichtheid, de aanwezigheid van industriële inrichtingen, speciale gebouwen (zoals ziekenhuizen), vitale infrastructuur en dijken. De scores van deze invloedfactoren in combinatie met een kans op bodemtrilling, komen uit in risicocategorie I, wat de laagste risicocategorie is.

De minister stelt mede op basis van het advies van SodM vast dat de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit niet leidt tot een andere beoordeling van de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

Voor wat betreft de opmerking van de gemeente Noardeast Fryslân over het zogenoemde 'omkeren van de bewijslast', merkt de minister het volgende op. In het effectgebied van het Groningenveld geldt een wettelijk bewijsvermoeden (artikel 6:177a BW), dit wordt door derden soms aangeduid als 'omkering van bewijslast'. Het wettelijk bewijsvermoeden werkt als een verlichting van de bewijslast voor gedupeerden. De reikwijdte van het wettelijke bewijsvermoeden is door de wetgever beperkt tot het effectgebied van de gaswinning uit het Groningenveld omdat naar het oordeel van de wetgever alleen in dat gebied een voldoende rechtvaardiging bestaat voor het maken van een dergelijke uitzondering. Deze rechtvaardiging is gelegen in het feit dat in het effectgebied van het Groningenveld zich een groot aantal gelijksoortige schadegevallen voordoet waarvan vaststaat dat verreweg het grootste deel daarvan aan één bepaalde oorzaak moet worden toegeschreven. Deze situatie doet zich in andere delen van Nederland niet voor. Overigens geldt dat een wettelijk bewijsvermoeden enkel bij wet gerealiseerd kan worden en niet bij een instemmingsbesluit.

Voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden op land wijst de minister op de brief aan de Tweede Kamer van 21 december 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr 156) en van 21 mei 2019 (Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr 187). Hiervoor wordt een schaderegeling onder publieke regie in het leven geroepen. Schadeclaims zullen door een onafhankelijke en deskundige commissie, de Commissie Mijnbouwschade, worden beoordeeld. Voor het goed functioneren van de Commissie Mijnbouwschade is een objectief en transparant landelijk schadeprotocol essentieel. Op 25 maart 2019 heeft de Tcbb advies gegeven met betrekking tot de landelijke aanpak van afhandeling van alle mijnbouwschade in Nederland met uitzondering van schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg. Als eerste uitwerking van haar advies heeft de Tcbb een voorstel voor een landelijk schadeprotocol voor de gaswinning uit de kleine velden op het vasteland bijgevoegd. Dit advies zal voor commentaar worden voorgelegd aan IPO, VNG en Nogepa en ook de zoutbedrijven en de geothermiesector worden betrokken. Ook zal een eerste toets worden gedaan op uitvoerbaarheid van de Tcbb-voorstellen met aandacht voor het ontzorgen van gedupeerden bij het aantonen van het causaal verband tussen de mijnbouwactiviteit en de schade.

De minister merkt op dat, zoals toegelicht in de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 21 december 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr

156), een bouwkundige nulmeting aan gebouwen beperkte waarde heeft voor de schadeafhandeling. De minister zal vanaf nu vooral inzetten op de aanwezigheid van voldoende versnellingsmeters, als de betreffende mijnbouwactiviteit daar aanleiding toe geeft en er te weinig versnellingsmeters in de regio aanwezig zijn. De kans op bevingen in het gasveld Oostrum is tot 19%, met een maximale magnitude van boven 2,5 op de schaal van Richter en het gasveld valt in risicocategorie I. De verwachte bodemdaling als gevolg van gaswinning uit het gasveld neemt niet toe en de uitbreiding van de verwachte productieduur en het productievolume leidt niet tot een andere beoordeling van deze aspecten. In de omgeving ontbreken echter versnellingsmeters. Om die reden oordeelt de minister dat een versnellingsmeter, in aanvulling op het bestaande seismische monitoringsnetwerk zinvol is.

De minister ziet, mede gelet ook op de kans van beven en het ontstaan van schade, geen aanleiding om instemming aan de gevraagde actualisatie van het gewijzigd instemmingsbesluit te onthouden totdat de inrichting van de landelijke schaderegeling voor kleine gasvelden op land definitief zijn beslag heeft gekregen.

6. Eindbeoordeling

Gelet op artikel 36, derde lid en artikel 34, vierde lid, onder b van de Mijnbouwwet komt de minister samenvattend tot de volgende beoordeling van het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit.

De minister komt tot de conclusie dat het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit, om de productieduur van het gasveld Oostrum aan te passen naar 2034 en de totale eindproductie te verhogen naar 1971 miljoen Nm³, niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten op de wijze van winning, bodembeweging en de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructuurle werken of de functionaliteit daarvan. De minister is van oordeel dat met het aanpassen van de productieduur en het productievolume, zoals is beschreven in het winningsplan, de winning als planmatige winning gekwalificeerd kan worden. Daarnaast verwacht de minister geen nadelige effecten op natuur en milieu door gaswinning uit het gasveld Oostrum

7. Besluit:

Gelet op de inhoud van de door de NAM ingediende actualisatie van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Oostrum en de hierover ingewonnen adviezen van SodM en de decentrale overheden wordt de gevraagde actualisatie toegevoegd aan het vigerend instemmingsbesluit.

Gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, derde lid van de Mbw;

DGKE-WO / 19110756

Besluit de Minister van Economische Zaken en Klimaat zijn instemmingsbesluit van 9 augustus 2013 (kenmerk: DGETM-EM / 13129956), als volgt te wijzigen:

Aan het instemmingsbesluit wordt het volgende artikel toegevoegd:

Artikel 3

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. verkrijgt voor het gasveld Oostrum een termijn tot en met 31 december 2034 om het maximale productievolume van 1971 miljoen Nm³ te realiseren en tot een maximale bodemdaling door gaswinning van 6 cm .

Artikel 4

De Nederlandse Aardoliemaatschappij B.V. overlegt aan de minister binnen 3 maanden na inwerkingtreding van dit besluit een plan van aanpak, waarin de plaatsing van minimaal één versnellingsmeter is uitgewerkt boven het effectgebied van het gasveld Oostrum. In het plan van Aanpak moet beargumenteerd worden dat de te plaatsen versnellingsmeter(s) afdoende is om de grondversnellingen in het effectgebied van het gasveld Oostrum te monitoren. In het plan van aanpak geeft de NAM gemotiveerd aan hoeveel versnellingsmeters worden bijgeplaatst, op welke plaatsen dat gebeurt en het tijdsbestek waarbinnen zij worden geplaatst. De versnellingsmeter(s) dienen in ieder geval binnen 9 maanden na inwerkingtreding van dit besluit te zijn overgedragen aan het KNMI om aangesloten te worden op het KNMI-netwerk.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze,

MT-lid Directie Warmte en Ondergrond

Rechtsmiddelen

Tegen dit besluit kan binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een bezwaarschrift worden ingediend, door degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken.

Het bezwaarschrift moet worden ingediend bij de minister van Economische Zaken en Klimaat, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag en bevat ten minste:

- de naam en het adres van de indiener;
- de datum van ondertekening;
- het kenmerk of een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de gronden van het bezwaar.